

Zapiski

Književnost nove poljske emigracije.

Izdajatelji nekdanjih varšavskih »Wiadomości literackich« so začeli sedaj v emigraciji v Parizu izdajati v isti obliki nove »Wiadomości polskie« s podnaslovom »Les nouvelles polonaises«, ki so izšle prvič dne 1. marca 1940. Uvodni članek te nove emigracijske poljske literarne revije je napisal znani književnik Ksawery Pruszyński pod naslovom »Književnost vojskujuče se emigracije« (Literatura emigracji walczącej), iz katerega posnemamo samo nekaj misli, ki so značilne za presojo današnje tragike poljskega naroda ter naloge današnje emigracijske književnosti v primeri s poljsko emigracijo pred stoletjem, ko so ji stali na čelu Mickiewicz, Słowacki in Krasiński:

Najprej se moramo mi, ki pišemo, otresti vse groze leta 1939., groze, v kateri je v teku enega meseca oživelo še enkrat vse tisto, kar je bilo v vsej poljski zgodovini najbolj temno, tragično in usodno. Resnično: samo na malo spremenjenem ozadju se je tedaj ponovilo vse. V teh rekah motoriziranih kolon, ki so se zarezale globoko v deželo, uničujoč

jo z ognjem in mečem, je bilo resnično nekaj, kar smo doživeli v napadih mejnega grofa Gera ob svitu naše zgodovine, nekaj, kar je spominjalo na pokolj srednjeveških križarskih vitezov, ki so bili prav tako boljše oboroženi, da, kar okovani v železo. V tej Varšavi, sestreljeni v razvaline, se je ponovilo mučeništvo kościuszkovske Prage, zažgane od suvarovljih kozakov, ko so jo napol zapustili vojaki, branil pa narod. Kdor je videl, kako so plenili ubog pridelek te dežele, ga grabili in ga po načrtu izvažali, temu so stopili pred oči prizori iz švedskega potopa. Ti pa, ki so na vzhodu Poljske videli še naval drugih vojsk, temnih, razcapanih, nezaupljivih, gladnih, valečih se v čredah in v neurejenosti sodrge, zagrinjajočih naša mesta kot »vojaške kobilice«, ti se gotovo pri tem niso domislili tistih revolucionarnih armad, kakršne so v teku stoletij šle preko Evrope, gnane z napetostjo mladih gesel, dinamitom novih idej in težnjami razžarjenih hrepenenj. Tu je še enkrat oživela kalmutska in ruska Azija, valeča se po starih potih svojih napadov, sama v sebi ponižana, drugim ponižanje nesoča. Bilo je nekaj v naši zadnji tragediji, kar je spominjalo na brez-